

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 12 czerwca 2002 r.

35587

RPO-404894-X/02/KMS

Pan
Prof. Mariusz Łapiński
Minister Zdrowia

Szanowny Panie Ministrze,

Zwracają się do mnie ze skargami obywatele, którzy doznają różnego typu przeszkód w załatwianiu formalności związanych z przywozem zwłok osób bliskich zmarłych za granicą.

Obowiązujące przepisy prawa regulują sprawę przewozu zwłok w art. 14 ustawy z dnia 1 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r Nr 23, poz.295 ze zm.). Zgodnie z ust. 2 i 3 tego przepisu wywożenie zwłok poza granicę Państwa może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia właściwego inspektora sanitarnego natomiast na sprowadzenie zwłok z obcego państwa należy uzyskać zezwolenie starosty właściwego dla miejsca, w którym zwłoki mają być pochowane, działającego w porozumieniu z inspektorem sanitarnym. Kwestię zasad i trybu wydawania tych zezwoleń z uwzględnieniem organów, które wydają zezwolenia i wykazu dokumentów niezbędnych w celu uzyskania zezwolenia, oraz trybu postępowania jak również wymagań sanitarno technicznych, jakim powinien odpowiadać taki transport ustawa powierza aktom wykonawczym Ministra Zdrowia (art. 14 ust.5). W efekcie tylko jeden przepis wykonawczy tj. § 11 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. Nr 153, poz. 1783), który wszedł w życie w dniu 29 marca 2002 r. poświęcony jest problematyce przewozu, a dotyczy jedynie warunków, jakim powinna odpowiadać trumna przeznaczona do wywozu zwłok za granicę, nie zostały natomiast określone zasady i tryb postępowania w tych sprawach.

Przywóz zwłok z zagranicy wymaga, dokonania niezbędnych czynności administracyjnych zarówno w kraju, w którym nastąpił zgon (postępowanie w sprawie uzyskania dokumentu zezwalającego na przewóz zwłok, procedura przed konsulem polskim w celu podporządkowania się przepisom ustawy o aktach stanu cywilnego) jak również uzyskania stosownej decyzji administracyjnej wydanej przez starostę powiatu właściwego dla miejsca wybranego pochówku.

Jak wynika z otrzymywanych przeze mnie informacji w związku z brakiem przepisów jasno określających tryb działania starostów, na terenie całego kraju stosowana jest różnorodna praktyka w wielu przypadkach oddziałująca negatywnie w sferze praw obywateli. Dla przykładu w powiecie staszowskim do wydania decyzji wystarczy przesłany (nawet faxem) wniosek bliskich zmarłego lub upoważnionej przez nich firmy przewozowej i wydanie decyzji następuje w ciągu jednej godziny. W podobnie krótkim czasie wydawana jest decyzja w powiecie warszawskim, przy czym oprócz wniosku wymagane jest złożenie zaświadczenia z cmentarza, na którym ma nastąpić pochówek i pisemne zobowiązanie rodziny o dostarczeniu do Starostwa umiejscowionego aktu zgonu. Dokumenty te można również przesłać faxem. Natomiast, aby uzyskać stosowną decyzję w Olsztynie należy złożyć kopię wystawionego za granicą aktu zgonu wraz z tłumaczeniem dokonany na język polski przez tłumacza przysięgłego, lub potwierdzenie zgonu przez konsulat, kserokopie dowodu osobistego osoby ubiegającej się o wydanie decyzji a ponadto, jeśli formalności te zostaną powierzone firmie przewozowej, jest ona zobowiązana dostarczyć kopię zlecenia, kopię wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, kopię regonu i upoważnienie potwierdzone notarialnie, wskazujące osobę zajmującą się sprawą. Niezależnie od tych dokumentów przed wydaniem decyzji wymagano by upoważniony członek rodziny osobiście stawił się w urzędzie i złożył podanie. Ponadto - jak wynika ze skargi - urzędnik załatwiający sprawę poinformował, iż decyzja może być wydana wyłącznie pod warunkiem, że zmarły był obywatelem polskim.

Starostwo w Gorzowie Wielkopolskim opracowało informację wraz z „wzorami wniosków”, z której wynika, iż decyzja starosty wydana może być dopiero po przedłożeniu kompletu dokumentów, na które składają się: „wniosek organizatora sprowadzenia zwłok, pełnomocnictwo od rodziny zmarłego upoważniające do załatwienia przedmiotowej sprawy opłacone opłatą skarbową - obecnie w wysokości 15 zł zgodnie z tabelą stanowiącą załącznik do ustawy z dnia 09.09.2000 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 86, poz. 960 z późniejszymi zmianami), karta zgonu przetłumaczona na język polski, postanowienie (pozytywna opinia Powiatowego Inspektora sanitarnego w Gorzowie Wielkopolskim (...)) w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy przewozie zwłok z obcego państwa do Polski. Podstawą do wydania decyzji są wyłącznie oryginały powyższych dokumentów. W związku z tym w ślad za faksem należy np. pocztą dostać oryginały lub ich kopie uwierzytelnione przez notariusza lub radcę prawnego.” Autor informacji wyjaśnia również, że brak któregokolwiek ze wskazanych dokumentów

spowoduje „odmowę wydania decyzji z uwagi na niedopełnienie obowiązujących przepisów prawa”.

Stosowane przez poszczególne organy samorządu powiatowego praktyki świadczące o naruszaniu przepisów kodeksu postępowania administracyjnego będą przedmiotem postępowania prowadzonego przez moje Biuro. Jednakże mając na uwadze, że procedura wydawania omawianych decyzji jest stosowana w sytuacji oczywistego pośpiechu i szczególnego stanu psychicznego osób załatwiających te czynności, uważam, iż istnieje pilna potrzeba określenia trybu działania w akcie o charakterze powszechnie obowiązującym.

Przekazując powyższe będę wdzięczny Panu Ministrowi za możliwie szybkie ustosunkowanie się do przedstawionego problemu i przesłanie informacji o zajętych stanowisku i działaniach podjętych w tej sprawie. Będę również zobowiązany za dodatkową informację o ratyfikowanych przez Polskę aktach prawa międzynarodowego obowiązujących w tym zakresie lub innych przepisach pozwalających na zróżnicowanie sytuacji prawnej rodzin osób, które przed śmiercią posiadały obywatelstwo innego państwa.

Z wyrazami szacunku

/-/